

Rapport

Datum: 8 augustus 2000
Rapportnummer: 2000/263

Klacht

Op 8 september 1999 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer D. te Leiden, ingediend door de heer D. (diens vader) te Leiden, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Hollands Midden.

Nadat verzoekers gemachtigde desgevraagd nadere informatie had verstrekt, werd naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Hollands Midden (de burgemeester van Leiden), een onderzoek ingesteld.

Op grond van de namens verzoeker verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd:

Verzoeker, die in april 1998 heeft gesolliciteerd bij het regionale politiekorps Hollands Midden, klaagt erover dat dit politiekorps hem pas begin september 1998 heeft laten weten dat hij vanwege zijn antecedenten werd afgewezen. Verzoeker heeft in dit verband aangegeven dat hij de politie bij brief van 16 april 1998 had laten weten dat hij een aantal jaren eerder in aanraking was geweest met de politie, en dat een met naam genoemde ambtenaar van de politie hem, dan wel zijn vader, eind augustus 1998 had laten weten dat alles tot op dat moment in orde was.

Achtergrond

Besluit van 23 februari 1998, houdende wijziging van het Besluit algemene rechtspositie politie, het Besluit rechtspositie vrijwillige politie en het Besluit politieregisters in verband met het antecedentenonderzoek voor de politie (Stb. 1998, 144):

"Artikel 8a

1. Aanstelling als adspirant en bijzondere ambtenaar van politie is slechts mogelijk, indien op grond van een ten aanzien van de betrokkene ingesteld antecedentenonderzoek tegen diens aanstelling geen bezwaar blijkt te bestaan.

(...)

5. Een antecedentenonderzoek wordt ingesteld, nadat het bevoegd gezag de betrokkene overigens bekwaam en geschikt acht."

Onderzoek

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Hollands Midden (de burgemeester van Leiden) verzocht op de klacht te reageren en een afschrift

toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd hem een aantal specifieke vragen gesteld. Daarnaast werd een betrokken politieambtenaar de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag aan te vullen.

De korpsbeheerder en de betrokken politieambtenaar deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Verzoeker maakte zich op 15-jarige leeftijd schuldig aan diefstal. Op 14 oktober 1993 veroordeelde de kinderrechter bij de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage hem ter zake tot een voorwaardelijke vrijheidsstraf van 14 dagen, met een proeftijd van een jaar. Deze straf werd opgelegd nadat verzoeker 50 uren dienstverlening had verricht.

2. Ruim vier jaar later, op 2 april 1998, bezocht verzoeker een voorlichtingsbijeenkomst in het kader van de personeelswerving van het regionale politiekorps Hollands Midden. Tijdens deze voorlichtingsbijeenkomst vulde verzoeker een sollicitatieformulier in, dat hij verstuurde naar de politie Hollands Midden. Hij solliciteerde daarmee naar de functie van agent van politie bij dat korps.

3. In een brief van 16 april 1998 deelde verzoeker de dienst Personeelszaken van de politie Hollands Midden onder meer nog het volgende mee:

"Naar aanleiding van de voorlichtingsbijeenkomst om politie-agent te worden bij het korps van Politie Hollands Midden d.d. 2 april 1998, waarbij gevraagd werd naar een eventuele strafrechtelijk verleden, wil ik het volgende mededelen.

Op 25 januari 1993, toen ik 15 jaar oud was, ben ik opgepakt wegens enkele diefstallen met een totaalbedrag van 3000 gulden. Ik had dat geld gestolen uit de kassa van de slagerij (...) in L., waar ik werkzaam was. Diezelfde dag nog heb ik het volle bedrag terugbetaald. Sindsdien heb ik nooit meer iets gestolen of met de politie in aanraking geweest.

Een paar maanden later moest ik voorkomen bij de rechter te Den Haag. De Officier van Justitie eiste 50 uur alternatieve straf en een maand voorwaardelijk met een proeftijd van (...) 2 jaar. Als alternatieve straf heb ik 46 uur op een kinderboerderij in Le. gewerkt en ik ben gedurende 4 uur in de jeugdgevangenis in Scheveningen rondgeleid. Een paar maanden later werd mijn straf ge-evalueerd bij de rechtbank te Den Haag. Door de rechtbank werd mijn voorwaardelijke straf omgezet naar 2 weken voorwaardelijk met een proeftijd van 1 jaar.

Op het moment dat alles gebeurde, was de thuissituatie goed. Toen mijn ouders hoorden van de diefstal vonden ze me een sukkel, maar ze hebben me wel gesteund. We zijn toen hulp gaan zoeken bij het Riagg.

Daarna ben ik tot geloof gekomen, ik ben christen geworden, mijn leven is toen veranderd. Ik kreeg andere vrienden, ging mijn tijd anders besteden en kreeg andere interesses.

In 1994-1995 ben ik Pizza-koerier geweest waar ik met geld moest omgaan. Dat is zeer goed gegaan. Op 13 september 1995 ben ik fulltime gaan werken bij (...) (een schoenenwinkel; N.o.) in Le. Het eerste half jaar heb ik fulltime kassa gedraaid, wat weer zeer goed is gegaan. Sinds september 1996 werk ik halve dagen bij (de schoenen winkel; N.o.) (...) en zit 's ochtends op een bijbelschool. Ik hoop dat mijn verleden geen probleem hoeft te zijn om politie-agent te worden."

4. Het regionale politiekorps Hollands Midden deelde verzoeker bij brief van 20 april 1998 mee dat hij werd opgenomen in de selectieprocedure van dat korps.

5. Bij brief van 21 april 1998 vroeg de politie Hollands Midden om inlichtingen over de antecedenten van verzoeker uit de Algemene Documentatieregisters van de Justitiële Documentatiedienst van het Ministerie van Justitie. Deze dienst stuurde de politie bij brief van 24 april 1998 een uittreksel uit het Justitieel Documentatieregister, waaruit verzoekers eerdergenoemde veroordeling bleek.

6. Verzoeker doorliep tussen eind april en eind augustus 1998 de verschillende selectierondes bij de politie, met gunstig resultaat. Hij diende eind augustus 1998 zijn ontslag in bij zijn toenmalige werkgever, in verband met de door hem voorgenomen start van zijn opleiding op de politieschool per 1 oktober 1998.

7. Bij brief van 26 augustus 1998 deelde de politie Hollands Midden verzoeker mee dat de volgende stap in de selectieprocedure een milieu- en referentenonderzoek zou zijn. In dat verband bracht politieambtenaar E., wervingsfunctionaris bij dat korps, verzoeker op 31 augustus 1998 een huisbezoek. In een door E. opgemaakt rapport van 8 september 1998 van het milieu- en referentenonderzoek, staat onder meer het volgende vermeld:

"ONDERZOEK ANTECEDENTEN

Op dinsdag 8 september 1998 heb ik een onderzoek ingesteld betreffende de antecedenten van D. (verzoeker; N.o.). Uit dit onderzoek bleek mij dat D. zich meerdere malen schuldig had gemaakt aan diefstal cq verduistering in dienstbetrekking (...). E.e.a. vond plaats in de periode van september 1992 tot januari 1993."

8. Bij brief van 10 september 1998 deelde het hoofd personeel bij het regionale politiekorps Hollands Midden verzoeker onder meer het volgende mee:

"Tot mijn spijt moet ik u meedelen dat ik u niet voor de functie, waarnaar u hebt gesolliciteerd, in aanmerking kan laten komen.

Naast enkele aandachtspunten zijn vooral uw antecedenten zwaarwegend.

In het milieu- en referentenonderzoek is met name ook naar deze antecedenten een nader onderzoek ingesteld. Het door u gepleegde strafbare feit is een belemmering voor een aanstelling bij de politie Hollands Midden."

9. Verzoeker deed bij brief van 23 maart 1999 aan de politie het verzoek zijn sollicitatie in heroverweging te nemen. De politie Hollands Midden reageerde bij brief van 8 mei 1999 onder meer als volgt:

"Een belangrijk onderdeel van de selectieprocedure is het referenten- en antecedentenonderzoek. Bij dit onderzoek, dat aan het eind van de selectieprocedure plaatsvindt, kregen wij de beschikking over uw antecedenten. Ten aanzien van de beoordeling van antecedenten is het uitgangspunt dat aanstelling slechts plaats kan vinden wanneer er in hoge mate sprake is van onbesproken gedrag van de sollicitant.

Hoewel ik het op prijs stel dat u eerlijk bent geweest in het tevoren aangeven van strafbare feiten, acht ik deze feiten voor de geambieerde functie een te ernstige belemmering. "

B. Standpunt verzoeker

Het standpunt van verzoeker staat samengevat weergegeven onder klacht.

C. Standpunt korpsbeheerder

1. De beheerder van het regionale politiekorps Hollands Midden deelde in reactie op de klacht onder meer het volgende mee:

"De heer D. (verzoeker; N.o.) (heeft; N.o.) na zijn sollicitatie de gebruikelijke procedure (...) doorlopen. Het feit, dat hij tevoren heeft aangegeven, dat hij met de politie en justitie in aanraking is geweest pleit voor hem, dat hij vanaf het begin van de procedure openheid van zaken heeft gegeven.

Echter nadat uit de opgevraagde documentatie, aan het eind van de procedure was opgevraagd en middels de verklaring van betrokkene uit het proces-verbaal werd getoetst of er hier inderdaad van een 'jeugdsonde' sprake was, bleek, dat het betreffende vergrijp te groot was om hem in dienst te nemen.

Hoewel dit deel van de procedure de doorslag gaf is uiteraard ook de overige informatie meegewogen. "

2. Bij zijn reactie op de klacht zond de korpsbeheerder een afschrift van een brief van 22 december 1999 van het hoofd dienst personeel van het regionale politiekorps Hollands Midden aan de korpschef. In deze brief staat onder meer het volgende vermeld:

"Bij de voorlichtingen aan geïnteresseerden voor een functie als agent of surveillant wordt door de wervingsfunctionaris het onderwerp antecedenten aan de orde gesteld. Bij de voorlichtingen wordt verteld dat aan het eind van de selectieprocedure antecedenten worden opgevraagd en dat vervolgens op basis van het gehele dossier, een eindbeslissing wordt genomen of een kandidaat in aanmerking komt voor een functie bij Hollands Midden. Eerdere feitelijke beoordeling van de antecedenten vindt, conform de voorschriften, echter niet plaats.

Geïnteresseerden wordt echter geadviseerd om eventuele antecedenten en omstandigheden waaronder een feit is gepleegd bij de sollicitatie aan te geven. Naast de opgevraagde justitiële informatie en nader onderzoek **kunnen** de omstandigheden die een sollicitant **zelf** aandraagt, worden meegenomen in de beoordeling van de antecedenten en het totale dossier.

(...)

In de eindbeoordeling van (dit; N.o.) dossier heeft echter met name de ernst van de feiten en de wijze waarop deze werden gepleegd, de doorslag gegeven. Er was duidelijk sprake van het op doortrapte wijze plegen van meerdere diefstallen uit de slagerswinkel waar sollicitant op dat moment werkzaam was (...). Echter ook in het psychologisch onderzoek waren er kritische opmerkingen gemaakt t.a.v. werkinstelling (niet voldoende gemotiveerd) en stabiliteit (onvoldoende zelfkritiek en staat weinig open voor kritiek van anderen).

Wanneer er sprake is van overstappers (collega's die vanuit andere regio in Hollands Midden willen gaan werken) of herintreders komt het **incidenteel** voor dat antecedenten van een sollicitant op een eerder moment worden onderzocht. Deze werkwijze wordt gehanteerd wanneer kandidaten zelf bij een intakegesprek aangeven een strafbaar feit te hebben gepleegd of om redenen van het plegen van een strafbaar feit zijn ontslagen. Omdat dergelijke kandidaten door het volgen van de politie-opleiding eerder als geschikt werden aangemerkt, vindt het onderzoek naar de antecedenten incidenteel op een eerder tijdstip plaats (...). Deze werkwijze wordt echter alleen gehanteerd met toestemming van

betrokkene, die daartoe ook een schriftelijke verklaring ondertekent."

D. verklaring betrokken ambtenaar

De betrokken politieambtenaar E. van het regionale politiekorps Hollands Midden verklaarde tijdens het onderzoek telefonisch tegenover een medewerkster van het Bureau Nationale ombudsman - zakelijk weergegeven - onder meer het volgende:

"Ik heb het onderzoek gedaan naar de antecedenten en referenten van verzoeker naar aanleiding van zijn sollicitatie bij de politie.

In het algemeen verloopt een antecedentenonderzoek als volgt. Tijdens de tweede ronde in een selectieprocedure, die bij het Landelijk Selectie Centrum Politie plaatsvindt, wordt een onderzoek gestart bij het Justitieel Documentatiecentrum naar de antecedenten van een kandidaat. De politie ontvangt de uitkomsten van dit onderzoek pas enige tijd later, doorgaans pas tegen het einde van een sollicitatieprocedure. Het is standaardprocedure dat de politie in het kader van de selectie een huisbezoek brengt aan een kandidaat, onder meer om de antecedenten en referenten van de kandidaat (verder) te onderzoeken. Dit antecedenten- en referentenonderzoek is het laatste onderdeel van een sollicitatieprocedure, op een arbeidsvoorwaardengesprek na.

In dit geval had verzoeker de politie op enig moment een brief gestuurd waarin hij had meegedeeld eerder in aanraking te zijn geweest met de politie. Naar aanleiding van deze brief, en naar aanleiding van het onderzoek bij het Justitieel Documentatiecentrum, heb ik het proces-verbaal van aangifte bekeken van het strafbare feit waarvoor verzoeker was veroordeeld. Ook heb ik de verklaringen gelezen die verzoeker en de aangever toen ter zake hadden afgelegd. Ik was dan ook op de hoogte van zijn achtergrond voordat ik een huisbezoek aan verzoeker bracht.

(...) In dit geval lag de nadruk tijdens het huisbezoek op verzoekers antecedenten en referenten. Ik heb hierover gesproken met verzoeker, zijn vader en zijn moeder.

Ik heb verzoeker tijdens het gesprek gevraagd wat zijn straf precies was geweest. Ook heb ik gevraagd onder welke omstandigheden het strafbare feit had plaatsgevonden en om welke reden hij tot de diefstal was overgegaan. Van belang bij de selectie was of verzoeker van zijn straf had geleerd. Ik stelde hem hierover dan ook vragen. Verzoekers antwoorden overtuigden mij er niet van dat hij van het een en ander had geleerd; hij overdreef over zijn straf en deed er laconiek over. Ik heb verzoeker gezegd dat ik hetgeen hij had gezegd op papier zou zetten, dat ik dit aan mijn chef zou geven en dat deze zou beslissen om al of niet tot aanstelling over te gaan. Verzoeker vroeg over de uitslag van de sollicitatieprocedure, en wanneer de opleiding van start zou gaan. Ik heb hem verteld dat ik niet over de aanstelling kon beslissen.

U vraagt mij of ik verzoeker en/of zijn vader tijdens het huisbezoek heb meegedeeld dat het met verzoekers sollicitatie tot op dat moment in orde was. Het is mogelijk dat ik dat toen heb gezegd. Alle onderzoeken en tests wáren ook in orde, tot op het antecedentenonderzoek. Ik heb zeker niet gezegd dat de uitslag van het antecedentenonderzoek positief was. Ik heb verzoeker verteld dat ik niet ging over de uitslag van het antecedentenonderzoek. Ik heb niets gezegd waaruit verzoeker kon afleiden dat hij zou worden aangenomen bij de politie."

e. reactie verzoeker

Verzoekers gemachtigde deelde onder meer het volgende mee in reactie op het standpunt van de korpsbeheerder en op de verklaring van betrokken ambtenaar E.:

"Huisbezoek begeleider

Op 31 augustus 1998 is de begeleider van de heer D., de heer E., op huisbezoek geweest. (...). In dit, over het algemeen goed verlopen, gesprek, gaf de heer E. aan, dat de heer D. alle tests goed had doorstaan. Van het antecedentenonderzoek had men nog geen uitslag, daarom stelde hij vragen over het vergrijp in 1993. Zoals tijdens het gesprek bleek, vond de heer E. de heer D. een goede kandidaat en wilde tot slot nog enkele referenties hebben, die hij die week nog zou natrekken.

(...)

Conclusie

Om aan de opleiding van politieagent te kunnen deelnemen, wordt de kandidaat bij verschillende instanties door deskundigen uitgebreid aan diverse testen onderworpen. De uitslagen van deze testen waren goed tot zeer goed. Alle instanties hebben dan ook een positief advies afgegeven.

Een ambtenaar van politie, die de kandidaat begeleidt, kan blijkbaar zelfstandig alle (positieve) beslissingen naast zich neerleggen en een andere mening ventileren naar de korpsleiding, die dan zonder meer wordt overgenomen.

(...)

Verder heb ik nog opmerkingen over de rapportage, gericht aan u door de heer E. (zie hiervoor, onder D.; N.o.). Ik vind hem hier onduidelijke en afwijkende antwoorden geven. (...) Over het in orde zijn van de sollicitatie: Het is mogelijk. Hij heeft echter terdege aangegeven, dat alles tot dan toe in orde was.

Tijdens het huisbezoek gaf de heer E. aan, dat hij nog niets wist van het antecedentenonderzoek. Daarom stelde hij de heer D. vragen over de toedracht en vervolg

van het vergrijp in 1993. Uit de briefwisseling blijkt, dat de uitslag van het antecedentenonderzoek bij hem bekend was, alvorens hij op huisbezoek ging.

(...)

Tot slot

(...)

Ik (vind; N.o.) het een vreemde situatie, dat men de sollicitatieprocedure voortzet, waarbij de kandidaat zeer veel vrije dagen moest opnemen en veel moest reizen naar diverse instellingen om testen te ondergaan, terwijl uiteindelijk al bekend was, dat men door bepaalde antecedenten zou worden afgewezen."

Beoordeling

1. Verzoeker solliciteerde begin april 1998 naar de functie van agent van politie bij het regionale politiekorps Hollands Midden. Hij berichtte de politie bij brief van 16 april 1998 dat hij een aantal jaren eerder in aanraking was geweest met de politie en justitie in verband met door hem gepleegde diefstal.

Bij brief van 24 april 1998 zond de Justitiële Documentatiedienst de politie Hollands Midden desgevraagd een uittreksel uit het Algemene Documentatieregister, waarin stond vermeld dat de kinderrechter bij de arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage verzoeker op 14 oktober 1993 had veroordeeld wegens het meermalen plegen van diefstal.

2. In de periode tussen eind april en eind augustus 1998 doorliep verzoeker de verschillende selectierondes bij de politie Hollands Midden, met gunstig resultaat.

Eind augustus 1998 bracht een met naam genoemde ambtenaar van de politie verzoeker een huisbezoek in het kader van de selectieprocedure. De nadruk tijdens dit huisbezoek lag op verzoekers antecedenten en referenten. Verzoeker heeft aangegeven dat de ambtenaar hem bij die gelegenheid mededeelde dat alles tot op dat moment in orde was. De betrokken ambtenaar heeft tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman laten weten het goed mogelijk te achten dat hij dit inderdaad heeft gezegd; dit wordt dan ook als vaststaand aangenomen. Deze ambtenaar heeft verzoeker toen tevens laten weten dat hij (nog) geen uitspraak kon doen over de uitkomst van het antecedentenonderzoek. Op 8 september 1998 stelde de betrokken politieambtenaar een verder onderzoek in naar de antecedenten van verzoeker.

3. Bij brief van 10 september 1998 liet de politie verzoeker weten dat hij niet in aanmerking kwam voor de functie van agent van politie, omdat zijn antecedenten daartoe een belemmering vormden. Naast enkele aandachtspunten waren vooral deze antecedenten zwaarwegend bij de besluitvorming, aldus de politie. In een nadere toelichting hierop liet de

politie verzoeker weten dat uitgangspunt bij de beoordeling van antecedenten is dat een kandidaat slechts kan worden aangesteld als politieambtenaar, wanneer er in hoge mate sprake is van onbesproken gedrag. In dit geval achtte de politie de antecedenten van verzoeker te ernstig.

4. Verzoeker klaagt erover dat het regionale politiekorps Hollands Midden hem pas bij brief van 10 september 1998 heeft laten weten dat hij vanwege zijn antecedenten werd afgewezen, terwijl hij zijn antecedenten al bij de brief van 16 april 1998 had gemeld, en terwijl de betrokken politieambtenaar hem eind augustus 1998 had laten weten dat alles tot op dat moment in orde was.

5. In artikel 8a van het Besluit van 23 februari 1998, houdende wijziging van het Besluit algemene rechtspositie politie, het Besluit rechtspositie vrijwillige politie en het Besluit politieregisters in verband met het antecedentenonderzoek voor de politie (zie achtergrond), is bepaald dat een antecedentenonderzoek wordt ingesteld, nadat het bevoegd gezag de betrokkene overigens bekwaam en geschikt acht.

6. Uit informatie van de politie is gebleken dat standaardprocedure bij sollicitaties bij het regionale politiekorps Hollands Midden is dat - conform het bepaalde in artikel 8a van het hiervoor, onder 5. genoemde besluit - pas aan het einde van een selectieprocedure de antecedenten van een kandidaat worden beoordeeld. Vervolgens wordt op basis van alle tijdens de selectieprocedure verkregen informatie een beslissing genomen over de geschiktheid van een kandidaat. Antecedenten worden in beginsel niet in een eerder stadium van de selectieprocedure beoordeeld.

De beheerder van het regionale politiekorps Hollands Midden heeft laten weten dat verzoeker de gebruikelijke sollicitatieprocedure heeft doorlopen; het onderzoek naar zijn antecedenten vond aan het einde van de selectieprocedure plaats. Tot op het moment van de (voorbereidingen voor) het huisbezoek aan verzoeker, eind augustus 1998, heeft de politie geen actie ondernomen naar aanleiding van de inhoud van verzoekers brief van 16 april 1998, noch naar aanleiding van het gevraagde uittreksel uit het Justitieel Documentatieregister.

7. De politie Hollands Midden heeft op zichzelf gezien gehandeld conform het bepaalde in artikel 8a van het onder 5. genoemde besluit, door ook in dit geval de selectieprocedure zo in te richten dat het antecedentenonderzoek het sluitstuk van de procedure vormde.

Het is echter niet juist dat de politie heeft nagelaten op enig moment inhoudelijk te reageren op verzoekers voornoemde brief van 16 april 1998. Doordat het verzoeker werd toegestaan om toch de gehele selectieprocedure te doorlopen nadat hij op 16 april 1998 zijn antecedenten had gemeld, heeft de politie in zekere mate de verwachting gewekt dat zijn antecedenten niet in de weg zouden staan aan een eventuele aanstelling als politieambtenaar bij het korps. Van de politie had mogen worden verwacht dat zij al in een

vroeg stadium van de selectieprocedure, naar aanleiding van verzoekers brief en mede aan de hand van de van de Justitiële Documentatiedienst verkregen informatie, verzoeker had geïnformeerd over de eisen die de politie Hollands Midden aan haar medewerkers stelt. In dit verband had het in de rede gelegen dat de politie verzoeker in elk geval had bericht dat het uitgangspunt ten aanzien van de beoordeling van antecedenten is dat aanstelling slechts kan plaatsvinden indien er in hoge mate sprake is van onbesproken gedrag van de sollicitant. Dat dit niet is gebeurd is niet juist.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Hollands Midden, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Hollands Midden (de burgemeester van Leiden), is gegrond.